

Parimaks betoonehitiseks pürib ka Elva linnaraamatukogu

Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liidu ja Eesti Betoonühingu viiendat korda korraldatavale Eesti parima betoonehitise konkursile esitati 25 tööd. Konkursi eesmärgiks on leida ja esile tõsta ehitisi, mille nägusus ning efektiivne ja ökonoomne teostus demonstreerivad betooni võimalusi.

"Konkursi abil soovime kaasa aidata betoonarhitektuuri, betoonitehnoloogia ja betoonehituse arengule, tõsta betooni kui kodumaise ehitusmaterjali mainet," ütles Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liidu tegevdirektor Enno Rebane. "Järjest rohkem uusi betoonehitisi sünnib väljaspool Tallinna ja Harjumaad – konkursile on esitatud hooned Elvast, Kuresaarest, Pärnust, Rakverest, Tartust. Heameel on ka sellest, et arhitektid ise on hakanud oma valminud ehitisi konkursile esitama. Esitatud tööde autorite hulgas on hulgi nimekaid Eesti arhitekte, arhitektuuribüroosid."

"Insenerina rõõmustan, et konkursil osaleb ka selliseid rajatisi nagu viadukt Muuga sadamas, samuti uudseid lahendusi betoonitehnoloogias ja betoonkonstruktsioonide alal – Rakvere spordihalli betoonkonstruktsioonid, Viru Keskuse välisfassaadi panellahendused, Veskimõldre lasteaia reljeefsega otsasena paneelid," sõnas Eesti Betoonühingu juhatuse liige, AS Kunda Nordic Tsemnt vanemõuniku Aadu Kana.

Tänavusele konkursile laekunud ehitiste hulgas on kortermaja ja eramuid, 2 büroohoonet, 3 hotelli, kaubanduskeskust, 2 lasteaeda, politseihoone, sild, spordihoonet, veekeskust.

Arhitekt Ilmar Jalas on konkursile esitanud enda projekteeritud Elva linnaraamatukogu hoone.

Kuigi tegemist on eelpool nimetatutega võrreldes väikese ehitusega, ei välista Enno Rebane, et üks väikeobjekt ei võiks konkursil edukas olla.

"Tähtis pole mitte see, kui suur objekt on," ütles Rebane. "Vaatame kõigepealt, et ehitis oleks projekteeritud mõistlikult, nutikalt paika pandud ja betooni nägusalt kasutatud."

Konkursile sai esitada 2004. aasta jooksul tellijale üle antud betoonehitisi ja neis kasutatud konstruktsioone ja menetlusi. Esile tõstmist leiavad võitnud objekti tellija, arhitekt, projekteerija, ehitaja ja ehitusmaterjalide tarnija. Peaaühind kuulub võidujärgi autorile.

"Aasta Betoonehitise 2004" konkursi žüriisse kuuluvad esindajad Eesti Arhitektide Liidust, Eesti Ehitustöötajate Liidust, Eesti Ehitusinseneride Liidust, Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liidust, Eesti Projektbüroode Liidust, samuti ehitusajakirjanike esindajad.

Esimene konkursisõel on jaanuaris, seejärel sõidab konkursikomisjon kohapeale ja vaatab väljavalitud objektid üle. "Aasta betoonehitise 2004" konkursi võitjad kuulutatakse välja Betoonpäeval 2005. aasta märtsis. EPP

Varasemad konkursivõitjad:

2003 eramu Viimsis.

Arhitektibüroo Emil Urbel.

2002 Tartu vangla.

Kalle Rõõmuse Arhitektuuribüroo.

2001 Kuivpuisteainete terminal Muugal.

Projekteerija Randväli ja Karema AS.

2000 Rocca al Mare koolimaja.

Arhitektuuribüroo Urbel & Peil.

Kortermajade ümbrusse ilmub üha enam erineva suurusega konteinereid

Kortermajade kitsastes köökides on enamasti vaid üks prügiämbri, kuhu rändab valikuta kõik, mida enam vaja ei lähe või prahtiks osutub.

Sirje Veldi

Statistika järgi tekib Eestis ühe inimese kohta aastas umbes 387 kg olmejäätmeid – maal vähem, linnas rohkem. Tartumaa jäätmekeeva kohaselt tekib maakonnas olmejäätmeid pisut vähem, umbes 300 kg elaniku kohta aastas.

Alates 1. jaanuarist tuleb omavalitsustel, mille territooriumil elab üle 1500 inimese, korraldada oma haldusterritooriumil olmejäätmete vedu, mis võib hõlmata ka muid jäätmeid. Inimestele kui jäätmetekitajatele paneb see kohustuse korraldatud olmejäätmeveoga liituda, sõlmides sellekohase lepingu omavalitsuse või tema poolt valitud jäätmekeelutussevõttega.

Kõige lihtsam on koguda paberit

Suur osa igapäevases majapidamises tekkivatest jäätmetest on biolagunevad: paber ja papp, köögi- ja haljastusjäätmed. Neist kõige käepärasem ja lihtsam on eraldi konteineritesse koguda paberit ja pappi, mis statistika kohaselt moodustab umbes kolmandiku kõigist majapidamises tekkivatest olmejäätmetest. Arvata võib, et enamik omavalitsusi teevad vanapaberi eraldi kogumise kohustuslikuks, nagu seda plaanib ka Rõngu vald.

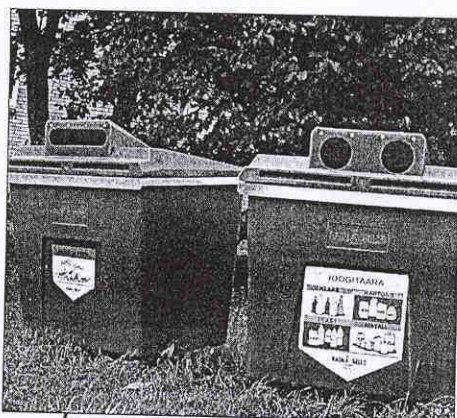
Kortermajade elanikele, kel pole võimalust suurt osa paberist ahjus ära põletada, peaks see majanduslikult üsna kasulik olema.

Kuni 2004. aasta lõpuni veavad jäätmekeelutussfirmad eraldi sortitud paberi ja joogipakendijäätmed ära tasuta. Alates 2005. aastast pakutakse joogipakendite konteineri kasutamist tarbijale jätkuvalt tasuta, kuid paberijäätmete hind jääb olmejäätmete veoga võrreldes tunduvalt soodsamaks.

Ragn-Sells'i müügikonsultant Piret Miller mainis, et kuna jäätmekeelutussevõtete eesmärk on pakkuda kliendile sobivaimat lahendust, tasub kindlasti enne lepingu sõlmimist konsulteerida jäätmekeelutussevõtte spetsialistidega.

Koos või eraldi?

Kui omavalitsus on valinud välja firma, kes hakkab tema haldusterritooriumil vastutama jäätmete äraveost, võib tekkida vajadus vahetada välja vanad konteinereid, sest paljudel kortermajadel ja eramutel on praegu

Paberi ja papi konteiner

Sobivad: ajalehed, ajakirjad, kataloogid, reklaammaterjalid, töövihikud, paberist ja papist kaustikud, trükiga ja puhas kirja- ja joonistuspaper, ümbrikud, ilma kaanteta raamatud, pappkastid ja -karbid, jõupaber, paberkotid.

Ei sobi: määratud või vettinud papp ja paber, muud materjali (näiteks foolium) sisaldav papp ja paber, kile, kasutatud pabernõud ja pappopsikud, foolium- ja kopeeripaber, ehituspaber, vahtplast, kartongist joogipakendid, jäätlise- ja kommipaberid.

Joogitaara konteiner

Sobivad: tühjad ja puhtad kokkupressitud plastist joogipudelid, alumiiniumist ja plekist joogipurgid, toidu ja joogipakendi metallikaaned ning -korgid; puhtad ja tühjad klaasist joogipudelid ja purgid, millelt on eemaldatud korgid, võrud, kaaned ja foolium; tühjad ja puhtad kokkuvõiditid kartongist joogipakid, näit mahla- ja veinipakendid.

Ei sobi: jogurti ja võitpõtsi, õli-, ketšupi- ja majoneesipudelid, puhastus- ja keemiavahendite pakendid, kasutatud plastnõud ja -karbid, plastist manguasjad, hambapastatubid, kummist tooted, akna- ja lehtklaas, kodukeemia pudelid, keraamilised ja portselanist esemed, valgustuspirnid, peegelklaas, aerosoolpakendid (õhupuusti, juukselakk), liimi-, värvi- ja lahustipakendid, määratud konservpakendid, kartongist piima- ja jogurtipakendid, papp ja paber.

Allikas: www.ragnsells.ee

veel kasutusel nõukogudeaegsed metallkonteinereid, mille tühjendamine võib olla kaasaegse tehnikaga raskestatud.

Firmad pakuvad võimalust nii konteinerite rentimiseks kui ära ostmiseks. Hinnad olenevad konteineri suurusest. Era- ja ridamajajamanele soovitatakse 140, 240 ja 600-tüüpi plastkonteinereid. Suuremate elumajade-korterelamute juurde pakutakse metallist 1,5; 2,5 ja 4,5-tüüpi konteinereid. Metallkonteinereid on enamasti kallimad kui plastikkonteinereid. Maapiirkondades, kus majad on üksteisest kaugel, võib osutada otstarbekas prügiotete kasutamisele.

Millise mahuga konteineri muretada, sõltub taas seal elavate inimeste tarbimisharjumustest.

"Ühtteist kortermaja tarbimisharjumuste kohta ütleb seegi, kui teada, kui palju elab majas vanemaid ja kui palju nooremad inimesi" ütles Miller. "Noorematel inimestel tekib tavaliselt rohkem jäätmeid."

vastu." Konteinereid on võimalik ka lukustada, vältimaks kahtlase päritoluga jäätmete ladestamist. Sel juhul tuleb omanikul tagada, et konteineri tühjendamise päeval oleks konteineriluuks avatud.

Suurte kortermajade rajajoonides on oht, et osa prügi ladestatakse siiski lukustatava konteineri kõrvale. Milleri sõnul võib see majaelanikele kaasa tuua trahvi, sest jäätmehoolduseeskirjad nõuavad, et konteinerite ümbrus oleks korras ja puhas.

"Prügevadaja võtab konteineri kõrvale olevad prügi-kotid peale vaid sel juhul, kui see on celnevalt lepingus kokku lepitud," ütles Miller. "Lahtise prügi kaasavõtmisel peab klient usaldama autojuhti, kuna sel juhul toimub jäätmekoguse hindamine autojuhi visuaalsel hinnangul ning kliendil puudub hiljem võimalus arvel kajastatavat lahtiste jäätmete kogust vaidlustada."

Eramajadest kortermajade prügi konteineritesse prügi toomist peaksid ohjeldama kohustuslikud prügievoolepingud, mille sõlmimine kohustus on juba praegu. Seda peaks oma haldusterritooriumil kontrollima kohalik omavalitsus.

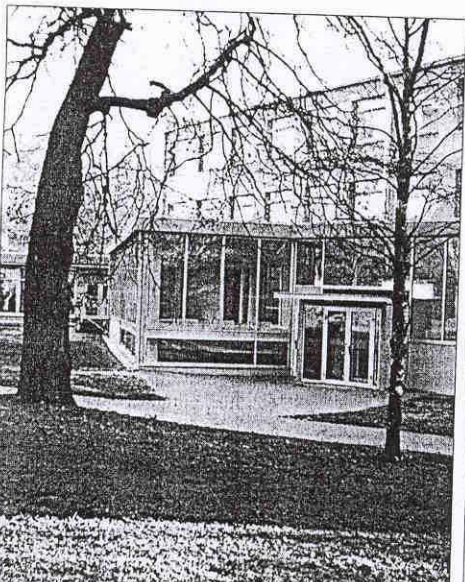
Praktilised kogemused

Kaasaegne jäätmekeelutuse arendamine pole üksnes tehniline, vaid ka sotsiaalne probleem ja eeldab pidevat selgitustööd. "Ouline on praktiline kogemus, kuidas eri jäätmeid sortida, biolagunevaid jäätmeid kompostida jne.

Et saada ülevaadet, kui palju ühes majapidamises erinevaid jäätmeid tekib, tuleks seda ühe kuu lõikes katsetada, püüda jäätmeid valikuliselt sorteerida, eraldades esialgu kasvõi ainult paberi ja papi, järgmisel kuul lisades sorteeritavate jäätmete hulka ka joogipakendid (klaas-, plast-, kartong- ning plekkpudelid ja -purgid) ning need selgema pildi saamiseks ära kaaluda. Tulemuse järgi saab otsustada, millise mahuga konteineri muretada.

Sellega, et ohtlikud jäätmed tuleb viia selleks ettenähtud kogumispunktidest, on enamus inimesi juba harjunud. Ent reeglid tuleb aina juurde ja kõigea kursis olemine väldib edaspidi asjatuid kulutusi.

Tasub teada, et ka majapidamisjäätmete kompostimisel on omad keskkonnahõõnõud ja mitte kõike ei tohi ka maasse kaevala ega ära põletada.

Elva linnaraamatukogu on valmis ja näeb igati konkursivõitriine välja. Loetud päevad on jäänud 22. detsembrini, mil ka Elva selle aasta teo nimetusele pürgiv raamatukogu ametlikult ukseid avab.